

የበርካታ ልዩነቶቻችን ማስቻያ መስመር

ዘአማን በላይ10-

31-17

አዲሲቷ ኢትዮጵያ የምትከተለው ፌዴራላዊ ስርዓት በሀገራችን ውስጥ ያሉትን ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችንና ህዝቦችን ልዩነቶች አቻችሎና አክብሮ በጋራ በአንድነት ለአንድ ፖለቲካዊና ኢኮኖሚ ዓላማዎች እንዲኖሩ ያደረገ ነው። ልዩነቶቹን በማስተናገድ ለጋራ ዓላማ ተባብረው እንዲቆሙ የሚያስችላቸውም ነው። ስርዓቱ ምንም እንኳን የኢትዮጵያ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ህዝቦች የተለያዩ ልዩነቶች ቢኖሯቸውም፤ በጋራ ይሁንታና ፈቃድ ባቋቋሙት ፌዴራላዊ ስርዓት ልዩነቶቹን የማስቻያ መስመር ሆኖ እያገለገላቸው ይገኛል።

የሀገራችን ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ህዝቦች ልዩነቶቻቸውን ጠብቀው በጋራ መኖር የሚችሉበትን ባህል እያዳበሩ መጥተዋል። በብዙ ቋንቋዎች መናገር ሳያስማማ እንደሚቀር ይመስላቸው ለነበሩ ሰዎች አሁን በ75 ቋንቋዎች እየተነጋገሩ መግባባት እንደሚቻል በኢትዮጵያ ታይቷል። የኢትዮጵያ ህዝቦች ብዙ እምነቶችና የተለያዩ የኃይማኖት ተቋማት የሚከተሉ ሆነው ሲያበቁ በተግባር ግን ተከባብረው መኖር እንደሚቻል ያሳዩ የፌዴራል ስርዓቱ ልዩ መለያ ሆነዋል ማለት ይቻላል።

እርግጥም በአፌዴሪ ህገ መንግስት መግቢያ ላይ የሰፈረው አንድ የፖለቲካና የኢኮኖሚ ማኅበረሰብ የመገንባት ስምምነት በተጨማሪ እየተሳካ እንደሆነ ያለፉት 25 ዓመታት ጉዞ በተጨማሪ ያሳዩ ይመስላል።

ዛሬ ሀገራችን ውስጥ ብዙሃነት የዴሞክራሲያዊ አንድነታችን መገለጫ ሆኗል። ይህም ቀደም ባሉት ጊዜያት ብዙሃነትን አስመልክተው ይራመዱ የነበሩ የተሳሳቱ አስተሳሰቦችን ሙሉ ለሙሉ የቀየረ ነው።

ዛሬ ኢትዮጵያ ውስጥ የመደማመጥ፣ የመቻቻል፣ የመክባበርና የአጋርነት ታሪክ ህገ መንግሥታዊ ዋስትና በማግኘታቸው የአብሮት እሴቶች ሊሆኑ ችለዋል። አንድ ማኅበረሰብ ማንነቱ እንዲከበርለት የሌለውን ማንነት ማክበር እንዳለበት በማመን በተናጠልና በጋራ ባህሎቻቸውንና ታሪካቸውን ማክበርና ማንፀባረቅ የተቻለበት ዘመን ላይ ደርሷል።

ዛሬ በኢትዮጵያ የመገንጠል መብት ህገ መንግሥታዊ ዋስትና ቢያገኝም፤ የማኅበረሰብ ጥያቄ መሆኑ እያበቃለት ይገኛል—በጊዜ ሂደት የነበሩት አስተሳሰቦች ከጋራ ተጠቃሚነት አኳያ እየተመዘኑ በመክሰም ላይ መሆናቸውን መናገር የሚቻል ይመስላል።

እርግጥ የደርግ ወታደራዊ አገዛዝ በወደቀበት ማግስት የነበሩት የታጠቁ የፖለቲካ ኃይሎች አንዳንዶቹ ያነገቡት ዓላማ መገንጠልን እንደነበር አይዘነጋም። ሆኖም አብሮ በመኖር ሂደት የተገኘ ጥቅም እያደገና እየሰፋ ስለመጣ የመገንጠል አስተሳሰብ ማኅበረሰባዊ መሰረት አለው ብሎ ለመናገር የሚቻል አይመስለኝም። ለነገሩ አንድ ህዝብ መብቶቹ ተከበረው በጋራ ተጠቃሚነት ውስጥ እስካለ ድረስ ስለ መገንጠል ማሰቡ ሚዛናዊ ዕይታ ሊሆን የሚችል አይመስለኝም።

ያም ሆኖ የደርግ መንግሥት በወደቀ ማግስት ኢትዮጵያ ትበታተናለች የተባለውና በብዙዎች በቋንቋ ወይም በማንነት ላይ የተመሠረተ ፌዴራላዊ ሥርዓት ለአንድነት ዋስትና አይሰጥም ተብሎ የተነገረው አፈ ታሪክ መሰረት የሌለው ብቻ ሳይሆን የሀገራችን ህዝቦች ብዙሃነት ከግምት ውስጥ ያልሰገባም መሆኑን በተግባር አረጋግጧል።

በአዲሲቷ ኢትዮጵያ ብዙሃነት የሀገራችን ጉልበትና አቅም ሆኗል። ሀገራችን ውስጥ ያሉት የተለያዩ ማንነቶች በተናጠል ከሚያስገኙት ጥቅም ይልቅ በጋራ የላቀ ጥቅም እንደሚያገኙ አብረው በቆዩባቸው ጊዜያት ማረጋገጥ ችለዋል።

ህብረታቸውን የሚፈታተንና ሰላማቸውን የሚያናጋ ኃይል በጋራ ታግለው ማሸነፋቸው የዚህ አባባል ሁነኛ አስረጅ ነው። በኢትዮ ኤርትራ ጦርነት ወቅት የታየውን የብዝሃነት ህብረትን እንዲሁም በታላቁ የኢትዮጵያ ህዳሴ ግድብ ግንባታ ላይ ያለውን ከፍተኛ መነቃቃትና ተነሳሽነት ብቻ መጥቀስ ከበቂ በላይ ማሳያዎች ይመስሉኛል።

የኢትዮጵያ ህዝብ በብዙሃነት ላይ የተመሠረተ ነገር ግን እንደ አንድ ማኅበረሰብ በአንድነት ለልማትና ዕድገት የሚነሳ ህዝብ መሆኑን በተግባር አሳይቷል። አዎ! ብዝሃነታችን ሀገራችን በዓለም ሬት ያላትን ገዕታ እየቀየረ ነው።

ምንም እንኳን አንዳንዶች በብሔርና በጎሳ የተመሠረተ የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ አወቃቀር እንደማይሰራ ቢገልፁም፤ የኢትዮጵያ ተጨባጭ ልምድ የሚያሳየው ግን ከእነርሱ ምልክታት የተለየ ሁኔታ ነው። ብዝሃነት የመጨው ዘመን ዕድላችንን በር መክፈቻ ሆኗል። ሆኖም በፌዴራላዊ ስርዓቱ ውስጥ ብዝሃነትን ዕድል ማድረግ የሚቻለው ማንነቶች የሀገርና የሥርዓት ግንባታ ባለቤቶች ማድረግ ሲቻል እንደሆነ ያለፉት ዓመታት ልምድ ትምህርት ሰጥተው አልፈዋል።

በብዝሃነት ላይ የተመሠረተ አንድነት ተከታታይና ፈጣን ኢኮኖሚያዊ ዕድገት ማስመዝገቡን በርካታ ዓለም አቀፋዊ ተቋማት እማኝነታቸውን ሰጥተዋል። በመሆኑም የኢትዮጵያ የብዝሃነት አያያዝ ብዙ ማንነቶች ላሏቸው ሀገራት ምርጥ ትምህርት የሚሰጥ ሆኗል። በዚህም ብዝሃነት በፌዴራላዊ ስርዓቱ ውስጥ ወሳኝ የፖለቲካል ኢኮኖሚ አውድ ሊሆን ችሏል።

ቀደም ሲል የጠቀሰኳቸው የብዝሃነት መሰረቶች የፌዴራላዊ ስርዓቱ ምሶሪና ማገር ናቸው። መሰረቶቹም በስርዓቱ የፖለቲካ ግንባታ ውስጥ ወሳኝ ድርሻ ያላቸው ናቸው። በኢ.ፌ.ዴ.ሪ ፖለቲካል ኢኮኖሚ ውስጥ ያለው አካሄድም ይህንኑ ሃቅ የሚደግፍ ነው።

የኢትዮጵያ ህብረ ብሔራዊ ፌዴራል ሥርዓት በብዝሃነት ውስጥ ላሉ ማንነቶች የሰጠው መብት ከብዙ ፌዴሬሽኖች ጋር ሲነጻጸር የላቀና ብዙ ማንነቶች ላሏቸው ሀገራት ትምህርት የሚሰጥ ነው ማለት ይቻላል።

የስርዓቱ የማንነቶች አያያዝ 'ብዝሃነት ዕድል ነው' ከሚል መሠረታዊ አስተሳሰብ ይመነጫል። ይህም በኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህገ መንግስት አጠቃላይ መንፈስና በተለያዩ አንቀጾች ውስጥ እንዲደነገግ ተደርጓል።

እርግጥ ቀደም ሲል ለመጥቀስ እንደሞከርኩት የህገ መንግስቱ መግቢያ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦች፣ ሕዝቦች በብዝሃነታቸው ውስጥ ያሏቸውን ልዩ ልዩ የማንነት መገለጫዎች አምነውና አክብረው ለመኖር፣ ካሳለፉት ታሪክ የወረሱትን መልካም ትስስር ተጠቅመው ለወደፊት አንድ የጋራ ማኅበረሰብ ለመፍጠር ቃል መግባታቸውን እያረጋገጡ ነው።

ርግጥ እያንዳንዱ ማንነት በቋንቋው የመናገር፣ የመጻፍ፣ ቋንቋውን የማሳደግና ባህሉን የመግለጽ፣ ታሪኩን የመንከባከብ መብት አለው። እንዲሁም እያንዳንድ ማንነት ራሱን የማስተዳደር ሙሉ መብት እንዲረጋገጥለት ተደርጓል።

የማንነታችን ልዩነት በብዝሃነታችን ውስጥ የምንደምቅበት አውድ እንጂ ለመለያየታችን ምክንያት ሊሆን እንደማይችል በግልፅ ተቀምጧል። ስርዓቱ የህዝቦችን ብዝሃነት በማክበር ልዩነቶችን የማስተናገድ አቅም ያለው ነው።

በዚህ መንገድም የህዝቦች አንድነት እንዲጠናከር ተደርጓል። ልዩነቶች ተቻቻለው አንዱ ሌላኛውን በማክበር፣ የህዝቦች ባህላዊ ትውፊቶች የሌላውም መድመቂያ መሆናቸውን በማመን የጋራ ቤትን በጋራ ተጋዝዞ የማቆም ስራዎችን ገቢራዊ ማድረግ ችለዋል።

ይህ ህብረ-ብሔራዊነት የህዝቦች ጌጥ ከመሆን በዘለለ፤ ሀገራቸው ለጀመረችው የህዳሴ ጉዞ መሳለጥ የበኩሉን አስተዋፅኦ እያበረከተ ነው። እናም ስርዓቱን አክብሮ በእርሱ ስር መሰባሰብ ጠቀሜታው ይህን ያህል መሆኑን በመገንዘብ ለስርዓቱ ዘብ መቆም ከሁሉም ዜጋ የሚጠበቅ ይመስለኛል።